

Osakeyhtiöoikeudelliset sisaryhtiösulautumisen toteuttamistavat

HAKUSANAT: fuusiot, osakeyhtiöt, yhtiöoikeus, yritysjärjestelyt

1. Johdanto

Sisaryhtiösulautuminen on yksi osakeyhtiölain (624/2006, OYL) 16 luvussa tarkoitetuista sulautumistavoista. Sisaryhtiösulautumista koskevia säännöksiä ei ollut aikaisemmin osakeyhtiölaissa, vaan järjestely toteutettiin absorptiosulautumista¹ eli niin sanottua tavallista sulautumista koskevia säännöksiä noudattaen.² Tämän vuoden alussa OYL 16 luvun 2 §:n 2 momenttiin (1337/2022) lisättiin sisaryhtiösulautumista koskevat säännökset. Lisäys perustuu yhtiödirektiivin (EU) 2017/1132³ muuttamisesta annettuun direktiiviin (EU) 2019/2121⁴, joka sisältää säännökset rajat ylittävistä sisaryhtiösulautumisista. Osakeyhtiölaissa säädettyjä sisaryhtiösulautumista koskevia säännöksiä sovelletaan direktiivissä säädettyjen rajat ylittävien sulautumisten lisäksi kansallisissa sulautumisissa.⁵

Sisaryhtiösulautumisen käsitettä on vakiintuneesti käytetty tuloverotuksessa elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (360/1968) 52 a §:n 2 kohdan mukaiseen emoyhtiön kokonaan omistamien yhtiöiden keskinäiseen sulautumiseen.⁶ Elinkeinotulon verottamisesta annetun lain säännökset kuitenkin poikkeavat

* *Minna Murto-Unkila*, KTT, HTM, yliopistonlehtori, Itä-Suomen yliopisto. Kiitän referaiteja arvokkaasta palautteesta.

1. Absorptiosulautumisella tarkoitetaan sulautumista, jossa yksi tai useampi yhtiö sulautuu toiminnaan olevaan vastaanottavaan yhtiöön. OYL 16:2.1.1.
2. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi osakeyhtiölain muuttamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi 146/2022 vp, s. 182 ja Manne Airaksinen – Pekka Pulkkinen – Vesa Rasinaho, Osakeyhtiölaki II. 3., uudistettu painos. Alma Talent 2018, s. 261.
3. Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2017/1132, annettu 14 päivänä kesäkuuta 2017, tietyistä yhtiöoikeuden osa-alueista (kodifikaatio) (yhtiödirektiivi).
4. Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2019/2121, annettu 27 päivänä marraskuuta 2019, direktiivin (EU) 2017/1132 muuttamisesta rajatylittävien yhtiömuodon muutosten, sulautumisten ja jakautumisten osalta (muutosdirektiivi).
5. HE 146/2022 vp, s. 91, 100, 177.
6. Ks. mm. Hallituksen esitys Eduskunnalle eräitä yritysjärjestelyjä koskeviksi muutoksiksi verolainsäädäntöön 247/2006 vp, s. 6.

osakeyhtiölain mukaisista sisaryhtiösulautumista koskevista säännöksistä.⁷ Muutosdirektiivillä ei rajoiteta tai säännellä vero-oikeudellista sulautumista eikä osakeyhtiölain muutoksilla ole vaikutuksia vero-oikeudellisiin säännöksiin.⁸ Toisin sanoen uudet osakeyhtiöoikeudelliset sisaryhtiösulautumisen käsitteet ja toteuttamistavat tulevat vastaisuudessaakin poikkeamaan vero-oikeudellisista säännöksistä.

Sisaryhtiösulautumista koskevat osakeyhtiölain säännökset sisältävät tavallisesta sulautumisesta poikkeavia erityispiirteitä, kuten yksinkertaistettuja muodollisuuksia, vastaavasti kuin tytäryhtiösulautumisessa.^{9,10} Toisaalta sisaryhtiösulautumista koskevissa säännöksissä on erityispiirteitä, joita ei ilmene tytäryhtiösulautumisissa. Tällaisia ovat muun muassa säännökset välillisestä omistuksesta.¹¹ Lisäksi yhtiödirektiivin sulautumista koskevat säännökset luovat erityispiirteitä sisaryhtiösulautumiseen Euroopan unionin oikeuden tulkinta-vaikutuksen vuoksi.

Artikkelin tavoitteena on tutkia *de lege lata* osakeyhtiöoikeudellisia sisaryhtiösulautumisen vaihtoehtoisia toteuttamistapoja. Tarkastelu on keskitetty OYL 16:2.2:n mukaisiin säännöksiin ja niitä koskeviin tulkintoihin kansallisissa sulautumistilanteissa. Sisaryhtiösulautumista koskevat vero- ja kirjanpito-oikeudelliset säännökset ja tulkinnat on rajattu tarkastelun ulkopuolelle.¹² Lisäksi käsittelystä on rajattu pois muut sisaryhtiösulautumista koskevat yhtiöoikeudelliset, kuten sulautumismenettelyjä koskevat, säännökset, joihin on viitattu vain tarkoituksenmukaisin osin ja yleisesti.

7. Mm. sisaryhtiösulautumiselta edellytetään OYL 16:2.2:n mukaan vastikkeettomuutta, kun taas elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 52 a–b §:n säännöksissä ei ole säädetty vastikkeettomuuden edellytyksestä.

8. Muutosdirektiivin johdanto-osan 53 kappale ja HE 146/2022 vp, s. 14, 99, 182.

9. Tytäryhtiösulautumisella tarkoitetaan absorptiosulautumista, jossa sulautumiseen osallistuvat yhtiöt omistavat kaikki sulautuvan yhtiön osakkeet, optio-oikeudet ja osakkeisiin oikeuttavat erityiset oikeudet. OYL 16:2.2.

10. Ks. mm. OYL 16:3.3.

11. OYL 16:2.2.

12. Sisaryhtiösulautumisen vero-oikeudellisista säännöksistä ks. mm. Raimo Immonen, Yritysjärjestelyt. 8., uudistettu painos. Alma Talent 2022, s. 301–357. Sisaryhtiösulautumisen kirjanpito-oikeudellisesta käsittelystä ks. mm. Tuomas Honkamäki – Emmiliina Kujanpää – Matti Pennanen, Yritysjärjestelyjen käsikirja. 2., uudistettu painos. Alma Talent 2018, s. 189–194.

2. Yhtiödirektiivin tulkintavaikutus

Euroopan unionin oikeudessa direktiivit voivat vaikuttaa kansalliseen oikeuteen ensisijaisuuden, välittömän oikeusvaikutuksen ja tulkintavaikutuksen kautta.¹³ Yhtiödirektiivin sulautumista koskevia säännöksiä tulee soveltaa julkisten osakeyhtiöiden sulautumisiin ja rajat ylittäviin sulautumisiin.¹⁴ Siten direktiivin riittävän täsmällisillä ja ehdottomilla säännöksillä on välitön oikeusvaikutus näiden yhtiöiden sulautumista koskeviin kansallisiin säännöksiin.¹⁵

Euroopan unionin oikeuden tulkintavaikutus on välittömään oikeusvaikutukseen verrattuna ensisijaisempi ja kattavampi vaikutustapa.¹⁶ Kansallisten tuomioistuinten ja lainsoveltajien tulee tulkita kaikkea kansallista oikeutta mahdollisimman pitkälle direktiivin sanamuodon ja tarkoituksen kanssa yhteensopivalla tavalla direktiivillä tavoitellun tuloksen saavuttamiseksi. Kyse on normiharmoniaa tavoittelevasta tulkinnasta. Periaate koskee kansallisia säännöksiä, jotka on annettu kyseisen direktiivin saattamiseksi osaksi kansallista oikeusjärjestystä, sekä säännöksiä, joissa on annettu jäsenvaltiolle vapaus valita direktiivin tavoitteen toteuttamiseksi soveltuvista erilaisista ratkaisuista. Direktiivin tulkintavaikutus ei edellytä säännökseltä ehdottomuutta, täsmällisyyttä tai säännöksen välitöntä oikeusvaikutusta.¹⁷ Välitön oikeusvaikutus ja tulkintavaikutus eroavat toisistaan

13. Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 4 artiklan 3 kohta; Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 267 ja 288 artikla ja Tuomas Ojanen, EY:n oikeuden perusvaikutuksista jäsenvaltioiden tuomioistuinten toiminnassa. Oikeustiede – Jurisprudentia XXXII 1999, s. 219–295, 224–226. Välitön oikeusvaikutus eroaa välittömästä sovellettavuudesta, joka tarkoittaa Euroopan unionin asetuksen kykyä tulla osaksi kansallista oikeutta ilman kansallisia säästösten täytäntöönpanotoimia. Asia 106/77 Simmenthal SpA, ECLI:EU:C:1978:49, kohdat 7 ja 17.

14. Yhtiödirektiivin 87 ja 118 artikla.

15. Asia 26/62 van Gend & Loos, ECLI:EU:C:1963:1; asia C-106/89 Marleasing SA, ECLI:EU:C:1990:395; yhdistetyt asiat C-397/01 ja C-403/01 Pfeiffer ym., ECLI:EU:C:2004:584, kohdat 102–106 ja Ojanen 1999, s. 276, 280–281. Direktiivin välitön oikeusvaikutus edellyttää direktiivin säännökseltä mm. ehdottomuutta ja riittävää täsmällisyyttä, sitä että direktiivi on pantu täytäntöön virheellisesti, tai sitä että täytäntöönpanosäännöksiä ei sovelleta siten, että direktiivillä tavoiteltu tulos saavutettaisiin. Mm. yhdistetyt asiat C-397/01 ja C-403/01 Pfeiffer ym., kohdat 102–109. EU-oikeuden ensisijaisuus koskee kaikkea EU-oikeutta suhteessa kaikkien kansalliseen oikeuteen. Ks. Heikki Kanninen, Euroopan yhteisön oikeuden normihierarkia ja kansallinen lainsoveltaja, s. 175–244 teoksessa Heikki Kanninen – Hannu Koskinen – Allan Rosas – Maija Sakslin – Kaarlo Tuori (toim.), Puhuri käy. Muuttuva suomalainen ja eurooppalainen valtiosääntömme. Edita 2009, s. 212. EU-oikeuden ensisijaisuudesta ja välittömästä oikeusvaikutuksesta ks. mm. Ojanen 1999, s. 263–293 ja Juha Raitio – Tomi Tuominen, Euroopan unionin oikeus. 2., uudistettu painos. Alma Talent 2020, s. 234–252.

16. Ojanen 1999, s. 224–226, 237.

17. SEUT 288 artikla; asia 14/83 von Colson ja Kamann, ECLI:EU:C:1984:153, kohdat 26–28; asia C-106/89 Marleasing SA; yhdistetyt asiat C-397/01 ja C-403/01 Pfeiffer ym., kohdat 110–116; asia C-212/04 Adeneler ym., ECLI:EU:C:2006:443, kohdat 108–111; yhdistetyt asiat C-378/07

siten, että edellisessä kansallinen tuomioistuin tukeutuu suoraan direktiiviin, kun taas jälkimmäisessä kansallinen tuomioistuin tulkitsee kansallista oikeusnormia.¹⁸

Euroopan unionin tuomioistuin on ratkaisuisaan ottanut kantaa direktiivin tulkintavaikutukseen tilanteissa, joissa direktiivin säännöksiin viitataan tai niitä otetaan osaksi kansallisia säädöksiä siten, että niitä sovelletaan sekä kansallisiin että direktiivillä säädettyihin tilanteisiin ja siten mukautetaan kansallista sääntelyä yhteisön oikeuteen. Näissä tilanteissa yhteisöjen tuomioistuimella on toimivalta tulkita yhteisön oikeutta. Tulkintavalta on siitä huolimatta, että kyse olisi täysin jäsenvaltion sisäiseen tilanteeseen sovellettavasta kansallisesta säännöksestä. Tällöin kansallista oikeutta tulee tulkita direktiivin sanamuodon ja tarkoituksen kanssa yhteensopivalla tavalla siten, että taataan direktiivillä tavoitellut päämäärät.¹⁹

Direktiivin tulkintavaikutus ohjaa kansallista sääntelyä ja sen tulkintaa. Kahden yksityisen välisessä asiassa C-106/89 Marleasing SA kyse oli tilanteesta, jossa kansallisen lain säännöksen nojalla yhtiö voitiin julistaa pätemättömäksi laajemmalla kuin direktiivissä tyhjentyväksi tarkoitetuilla perusteilla. Tuomioistuimen mukaan kansallista oikeutta tulee tulkita huomioiden direktiivin sanamuoto ja tarkoitus, jotta estetään yhtiön julistaminen pätemättömäksi muilla kuin direktiivissä luetelluilla perusteilla. Vastaavasti tulkintavaikutus ohjaa kansallisten säännösten tulkintaa myös silloin, kun kyse ei ole välittömästä oikeusvaikutuksesta.²⁰

Tulkintavaikutuksen ulottuvuuteen sisältyy kuitenkin rajoitteita. Oikeusvarmuuden periaatteesta johtuen direktiivillä sellaisenaan kansallisesta oikeudesta riippumatta ei voida luoda velvoitteita yksityisille oikeussubjekteille.²¹

ja C-380/07 Angelidaki ym., ECLI:EU:C:2009:250, kohdat 196–198 ja 211–212 sekä Ojanen 1999, s. 232, 239, 242–267.

18. Ojanen 1999, s. 226 av. 7 ja Tuomas Ojanen, EU-oikeuden perusteita. 3., uudistettu laitos. Edita 2016, s. 74–75, 91. Usein soveltamisvelvollisuus on viran puolesta. Ks. Niilo Jääskinen, EU ja Hohfeld, s. 245–302 teoksessa Heikki Kanninen – Hannu Koskinen – Allan Rosas – Maija Sakslin – Kaarlo Tuori (toim.), Puhuri käy. Muuttuva suomalainen ja eurooppalainen valtiosääntömme. Edita 2009, s. 265 av. 45. Tulkintavaikutuksen kannalta merkitystä ei ole sillä, onko kyseessä yksityisoikeudellinen vai julkisoikeudellinen kansallinen oikeussäännös. Asia C-106/89 Marleasing SA ja Ojanen 1999, s. 254. EU-oikeuden tulkintavaikutuksesta ks. mm. Ojanen 1999, s. 226–262; Ojanen 2016, s. 90–98 ja Raitio – Tuominen 2020, s. 252–257.
19. Yhdistetyt asiat C-297/88 ja C-197/89 Dzodzi, ECLI:EU:C:1990:360, kohdat 36–37; asia C-28/95 Leur-Bloem, ECLI:EU:C:1997:369, kohta 34; asia C-3/04 Poseidon Chartering BV, ECLI:EU:C:2006:176, kohdat 15–17; yhdistetyt asiat C-378/07 ja C-380/07 Angelidaki ym., kohdat 106, 196–207 ja 211–212; asia C-603/10 Pelati d.o.o., ECLI:EU:C:2012:639, kohdat 16–20 ja asia C-110/13 HaTeFo GmbH, ECLI:EU:C:2014:114, kohta 20.
20. Ks. edellinen; asiassa C-212/04 Adeneler ym., kohdat 108–117 ja 122 sekä yhdistetyissä asioissa C-378/07 ja C-380/07 Angelidaki ym., kohdat 106 ja 207 viitataan asiaan C-106/89 Marleasing SA ja yhdistettyihin asioihin C-397/01 ja C-403/01 Pfeiffer ym. Ks. myös Ojanen 2016, s. 96–97.
21. Asia C-106/89 Marleasing SA; asia C-201/02 Wells, ECLI:EU:C:2004:12, kohta 56 ja asia C-321/05 Kofoed, ECLI:EU:C:2007:408, kohta 45. EU-oikeuden yleisistä oikeusperiaatteista

Direktiivi ei myöskään voi olla perustana kansallisen oikeuden *contra legem*-tulkinnalle.²² Yksityisiin oikeussubjekteihin nähden direktiivin säännöksillä voidaan ainoastaan antaa oikeuksia.²³ Lisäksi tulkintavaikutukseen voidaan vedota ja se voi koitua yksilön oikeuksien hyväksi, vaikka lopputuloksella olisi kielteisiä vaikutuksia kolmansien oikeuksiin tai lopputulos olisi toisen osapuolen näkökulmasta kansallista säännöstä epäedullisempi.²⁴ Yhdenmukaisen tulkinnan periaate näistä huolimatta ja näissä tilanteissa edellyttää, että lainsoveltaja ja kansallinen tuomioistuimien ottavat huomioon kansallisen oikeuden kokonaisuuden ja soveltavat siinä hyväksytyjä tulkintatapoja taatakseen direktiivillä tavoitellun päämäärän.²⁵

Suomessa yhtiödirektiivin sisaryhtiösulautumista koskevat säännökset implementoitiin julkisten osakeyhtiöiden ja rajat ylittävien sulautumisten lisäksi yksityisten osakeyhtiöiden kansallisia sulautumisia koskeviin OYL 16 luvun säännöksiin.²⁶ Lisäksi rajat ylittäviä sulautumisia koskevissa säännöksissä ja lain esitöissä viitataan suoraan kansallisia sulautumisia koskeviin OYL 16:1–3:n säännöksiin.²⁷ Vastaavasti lain esitöissä kansallisia sisaryhtiösulautumisia koskevien säännösten yhteydessä viitataan yhtiödirektiivin säännöksiin.²⁸ Selvänä voidaan pitää sitä, että yhtiödirektiivillä on tulkintavaikutus yksityisten osakeyhtiöiden kansallisia sisaryhtiösulautumisia koskeviin osakeyhtiölain säännöksiin.²⁹ Yh-

johtuen tulkintavaikutuksen rajoina ovat mm. taannehtivuuden kiellon, oikeusvarmuuden ja lainalaisuuden periaatteet. Asia C-105/03 Pupino, ECLI:EU:C:2005:386, kohdat 44–45 ja yhdistetyt asiat C-378/07 ja C-380/07 Angelidaki ym., kohta 199.

22. Asia C-106/89 Marleasing SA ja yhdistetyt asiat C-378/07 ja C-380/07 Angelidaki ym., kohta 199. *Contra legem* -merkitys on laajempi kuin tulkinnan kohteena oleva kansallisen säännöksen sanamuoto. *Contra legem* tarkoittaa kaikkien asiaan vaikuttavien tekijöiden, oikeussäännöksen sanamuotoon palautuvien näkökohtien ja yleisten oikeusperiaatteiden arvioinnin perusteella tehtyä johtopäätöstä. Ks. Ojanen 1999, s. 246–247.

23. Asia C-201/02 Wells, kohta 56.

24. Asia C-201/02 Wells, kohta 57 ja Ojanen 1999, s. 243.

25. Asia C-212/04 Adeneler ym., kohta 111 ja yhdistetyt asiat C-378/07 ja C-380/07 Angelidaki ym., kohdat 197–201.

26. HE 146/2022 vp, s. 91, 100, 177. Ks. myös Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi osakeyhtiölain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta 89/1996 vp, s. 138–139 ja Hallituksen esitys eduskunnalle uudeksi osakeyhtiöainsäädännöksi 109/2005 vp, s. 145.

27. Näin mm. OYL 16:19.1 ja OYL 16:22–25; Hallituksen esitys Eduskunnalle rajat ylittäviä pääomayhtiöiden sulautumisia ja jakautumisia koskevaksi yhteisöainsäädännöksi 103/2007 vp, s. 26 ja HE 146/2022 vp, s. 33, 63–64, 100, 105, 177.

28. HE 146/2022 vp, s. 177–189.

29. Direktiivin tulkintavaikutus koskee yksityisiä osakeyhtiöitä. Lisäksi Euroopan unionin tuomioistuinkäytännöllä voi olla tulkintaa ohjaava vaikutus, kuten mm. asiassa C-28/95 Leur-Bloem. Airaksinen – Pulkkinen – Rasinaho 2018, s. 231, 477 ja Jukka Mähönen – Seppo Villa, Osakeyhtiö II. 4., uudistettu painos. Alma Talent 2020, s. 571. Asia C-28/95 Leur-Bloem liittyi vero-oikeuden alaan tilanteessa, jossa direktiivin mukaisia sulautumista koskevia säännöksiä oli otettu osaksi kansallista sääntelyä ilman direktiivin velvoittavuutta. EU-oikeuden ja kansallisen oikeuden välisestä suhteesta ks. mm. Ojanen 1999, s. 223–300 ja Raitio – Tuominen 2020, s.

tiödirektiivi ja muutosdirektiivi sisältävät vähimmäisharmonisoivia säännöksiä, mutta direktiivissä on erikseen todettu, että kansallisilla säännöksillä voidaan laajentaa muun muassa osakkeenomistajia koskevia oikeuksia.³⁰

3. Yksinkertaistetut muodollisuudet

Osakeyhtiölaissa ja yhtiödirektiivissä säädetään tytär- ja sisaryhtiösulautumiselle poikkeuksia tavallista sulautumista koskevista edellytyksistä. Poikkeukset koskevat veloitetta antaa sulautumisvastiketta.³¹ Lisäksi on säädetty helpotuksista sulautumissuunnitelmassa esitettäviin tietoihin³², tilintarkastajan lausuntoihin³³, velkojille tehtävään kuulutukseen³⁴ ja päätöksentekovaatimukseen³⁵. Näistä poikkeuksia ja helpotuksia sisältävistä säännöksistä käytetään nimitystä ”yksinkertaistetut muodollisuudet”.³⁶

Osakeyhtiölain rakenne poikkeaa yhtiödirektiivin rakenteesta. Sulautumisen toteuttamistavat määritellään OYL 16:2:ssa ja sulautumismenettelyissä noudattavista muodollisuuksista säädetään OYL 16:3–18:ssa. Huomionarvoista on se, että sisaryhtiösulautumisen käsite määritellään yksinomaan OYL 16:2.2:n säännöksissä. Käsitteen edellytykset täyttävään sisaryhtiösulautumiseen voidaan näin ollen soveltaa yksinkertaistettuja muodollisuuksia.

Yhtiödirektiivissä sisaryhtiösulautuminen määritellään direktiivin 119 artiklan 2 kohdan d alakohdassa.³⁷ Tämän lisäksi direktiivin 132 artiklan 1 kohdassa säädetään sellaisesta sisaryhtiösulautumisesta, johon voidaan soveltaa yksinkertaistettuja muodollisuuksia. Sisaryhtiösulautumista koskevia määritelmiä on siten kahdessa eri artiklassa. Huomionarvoista on, että yksinkertaistettuja

201–313. EU-oikeuden normihierarkiasta ja suhteesta kansalliseen oikeuteen ks. Kanninen 2009, s. 175–244.

30. SEUT 288 artikla; yhtiödirektiivin johdanto-osan 49 ja 56 kappale ja muutosdirektiivin johdanto-osan 6 ja 18 kappale ja HE 146/2022 vp, s. 14–15.

31. OYL 16:2.2 ja yhtiödirektiivin 132 artiklan 1 kohdan johdantolause.

32. OYL 16:3.3 ja yhtiödirektiivin 132 artiklan 1 kohdan ensimmäinen alakohta 122 artiklan osalta.

33. OYL 16:4.2 ja yhtiödirektiivin 132 artiklan 1 kohdan ensimmäinen alakohta 125 artiklan osalta.

34. OYL 16:6.2.

35. OYL 16:9.1 ja yhtiödirektiivin 132 artiklan 1 kohdan toinen alakohta 126 artiklan osalta.

36. Lain esitöissä käytetään sekä yksinkertaistettujen muodollisuuksien että yksinkertaistettujen menettelyjen käsitettä, ks. HE 146/2022 vp, s. 33, 105, 177, 179, 182. Yhtiödirektiivissä käytetään käsitettä yksinkertaistetut muodollisuudet, ks. yhtiödirektiivin 132 artikla.

37. Yhtiödirektiivin 119 artiklan 2 kohdan a alakohdassa määritellään absorptiosulautumista vastaava toteuttamistapa, b alakohdassa kombinaatiosulautumista vastaava toteuttamistapa, c alakohdassa tytäryhtiösulautumista vastaava toteuttamistapa ja d alakohdassa sisaryhtiösulautumista vastaava toteuttamistapa. Yhtiödirektiivissä ei käytetä sisaryhtiösulautumisen käsitettä. HE 146/2022 vp, s. 183.

muodollisuuksia ei sovelleta direktiivin 119 artiklan 2 kohdan d alakohdan mukaiseen (sisaryhtiö)sulautumiseen vaan ainoastaan niihin sulautumisiin, jotka täyttävät direktiivin 132 artiklan 1 kohdassa asetetut edellytykset.

Osakeyhtiölain ja yhtiödirektiivin mukaiset sisaryhtiösulautumisen määritelmät poikkeavat toisistaan. Sisaryhtiösulautumisella tarkoitetaan OYL 16:2.2:n mukaan sulautumista, jossa luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö omistaa suoraan tai välillisesti kaikki sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden osakkeet. Lainkohdassa sekä luonnollisen henkilön että oikeushenkilön omistamien yhtiöiden sulautumisen määritelmä on samanlainen. Sen sijaan yhtiödirektiivissä tilanne on toinen. Direktiivin 119 artiklan 2 kohdan d alakohdan mukaan (sisaryhtiö)sulautumiselta edellytetään, että ”yhden henkilön hallussa on suoraan tai välillisesti kaikki sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden osakkeet tai sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden jäsenten hallussa olevat osakkeet jakautuvat samassa suhteessa kaikissa sulautumiseen osallistuvissa yhtiöissä”.³⁸ Toisin sanoen direktiivissä luonnollisen henkilön omistamien yhtiöiden sulautumisen määritelmä poikkeaa oikeushenkilön omistamien yhtiöiden sulautumisen määritelmästä. Sekä osakeyhtiölaki että direktiivi mahdollistavat luonnollisen henkilön omistamien yhtiöiden sulautumisen, olivatpa ne sitten suoraan tai välillisesti omistettuja. Sen sijaan osakeyhtiölain säännökset mahdollistavat oikeushenkilön suoraan ja välillisesti omistamien yhtiöiden sulautumisen, kun taas direktiivin mukaan edellytetään osakkeiden jakautumista samassa suhteessa kaikissa sulautumiseen osallistuvissa yhtiöissä.

Osakeyhtiölaissa ja yhtiödirektiivissä säädettyjen yksinkertaistettujen muodollisuuksien soveltamisedellytykset poikkeavat toisistaan. Lain esitöiden mukaan osakeyhtiölain mukaisella sisaryhtiösulautumisella tarkoitetaan ainoastaan tilanteita, joissa on sovellettava tai voidaan soveltaa yksinkertaistettuja muodollisuuksia.³⁹ Laissa ei ole säädetty muita yksinkertaistettujen muodollisuuksien soveltamisedellytyksiä.⁴⁰ Sen sijaan yhtiödirektiivin 132 artiklan 1 kohdan mukaisia yksinkertaistettuja muodollisuuksia koskevat säännökset sisältävät itsenäiset sisaryhtiösulautumista koskevat edellytykset. Artiklan mukaan yksinkertaistettuja muodollisuuksia sovelletaan, jos ”absorptiosulautumisen toteuttaa *joko yhtiö*, joka omistaa kaikki osakkeet ja muut arvopaperit, jotka oikeuttavat äänestämään sulautuvan yhtiön tai sulautuvien yhtiöiden yhtiökokouksessa, *tai henkilö*, jonka hallussa on suoraan tai välillisesti kaikki vastaanottavan yhtiön ja sulautuvan yhtiön tai sulautuvien yhtiöiden osakkeet”.⁴¹ Artiklan yhtiöitä koskeva alkuosa on ollut jo alkuperäisessä yhtiödirektiivissä. Muutosdirektiivillä artiklaan lisät-

38. Kursivointi on kirjoittajan lisäämä.

39. HE 146/2022 vp, s. 182.

40. Ks. mm. OYL 16:3.3; OYL 16:4.2; OYL 16:6.2 ja OYL 16:9.1.

41. Kursivoidut kohdat ovat kirjoittajan lisäämät.

tiin henkilöitä koskeva loppuosa.⁴² Osakeyhtiölain ja yhtiödirektiivin säännökset mahdollistavat yksinkertaistettujen muodollisuuksien soveltamisen sisaryhtiösulautumisessa, jossa luonnollinen henkilö omistaa sulautuvien yhtiöiden osakkeet suoraan tai välillisesti. Sen sijaan laissa ja direktiivissä asetetut edellytykset yksinkertaistettujen muodollisuuksien soveltamisesta konserniyhtiöiden sulautumisessa poikkeavat toisistaan.

Yhtiödirektiivissä tarkoitettuun toteuttavan yhtiön käsitteeseen liittyy myös tulkinnanvaraisuutta. Direktiivin 132 artiklan 1 kohdan mukaisten yksinkertaistettujen muodollisuuksien yhtiöitä koskevana soveltamisedellytyksenä on, että sulautumisen toteuttaa yhtiö, joka omistaa kaikki sulautuvan yhtiön osakkeet. Ensinnäkään direktiivissä ei edellytetä sitä, että sulautumisen toteuttaa yhtiö, joka omistaa kaikki vastaanottavan yhtiön osakkeet. Toisekseen tulkinnanvaraista on, mihin toteuttavalla yhtiöllä viitataan. Viittauksella voidaan tarkoittaa sulautuvan yhtiön osakkeenomistajaa tai vastaanottavaa yhtiötä. Direktiivin 132 artiklan 1 kohdan mukaisissa luonnollista henkilöä koskevissa säännöksissä edellytyksenä on, että henkilö omistaa sulautuvan ja vastaanottavan yhtiön osakkeet. Toisin sanoen henkilöllä viitataan osakkeenomistajaan. Analogiapäätelmä olisi, että silloin toteuttavalla yhtiöllä viitataan sulautuvan yhtiön osakkeenomistajaan. Toisaalta direktiivin 113 artiklassa⁴³ säädetään hankkimalla tapahtuvasta sulautumisesta, jossa toteuttavalla yhtiöllä viitataan vastaanottavaan yhtiöön. Sen sijaan jakautumista koskevassa direktiivin 160 b artiklassa⁴⁴ toteuttavalla yhtiöllä viitataan jakautuvaan yhtiöön. Jos direktiivin 132 artiklan tarkoituksena on, että toteuttavalla yhtiöllä viitataan vastaanottavaan yhtiöön, artiklassa asetetut edellytykset täyttyisivät tytäryhtiösulautumisessa mutta eivät sisaryhtiösulautumisessa. Tämä johtuu siitä syystä, että kyse ei olisi sisaryhtiösulautumisesta, jos vastaanottava yhtiö omistaisi kaikki sulautuvan yhtiön osakkeet. Jos taas tarkoituksena on, että toteuttavalla yhtiöllä voidaan viitata myös sulautuvan yhtiön osakkeenomistajiin, artiklassa asetetut edellytykset täyttyisivät sisaryhtiösulautumisessa.

Yhtiödirektiivissä tarkoitettuun äänestämään oikeuttavien osakkeiden omistuksen käsitteeseen liittyy tulkinnanvaraisuutta. Direktiivin 132 artiklan 1 kohdan perusteella yksinkertaistettuja muodollisuuksia sovelletaan, kun yhtiö omistaa kaikki osakkeet, jotka oikeuttavat äänestämään sulautuvan yhtiön yhtiökokouksessa. Artiklassa säädetty edellytykset täyttyvät, jos yhtiö omistaa suoraan sulautuvan yhtiön osakkeet. Sen sijaan tulkinnanvaraista on, tarkoitetaanko äänestämään oikeuttavien osakkeiden omistuksella sitä, että emoyhtiö tosiasiaassa käyttää äänioikeutta kokonaan omistettujen tytäryhtiöiden yhtiökokouksessa. Jos näin on tarkoitettu, direktiivin 132 artiklan tarkoittamat edellytykset täyttyisivät välillisessä omistuksessa.

42. Ks. HE 146/2022 vp, s. 33.

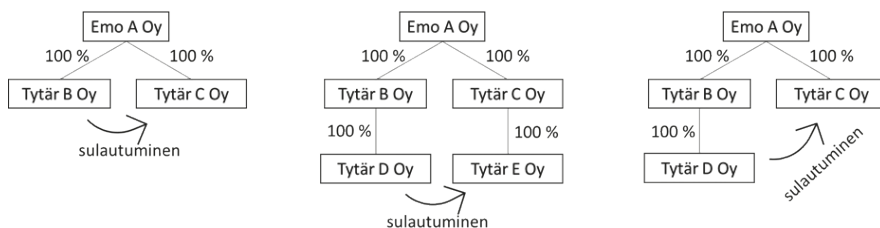
43. Yhtiödirektiivin 113 artiklan ensimmäisen kohdan johdantolause.

44. Yhtiödirektiivin 160 b artiklan 2 kohta.

Osakeyhtiölaissa ja yhtiödirektiivissä rakenteet, sisaryhtiösulautumisen määritelmät ja yksinkertaistettujen muodollisuuksien soveltamisedellytykset poikkeavat toisistaan. Lisäksi direktiivin mukaisiin toteuttavan yhtiön ja äänestämään oikeuttavien osakkeiden omistuksen käsitteisiin liittyvät tulkinnanvaraisuudet vaikeuttavat soveltamista. Niiden vuoksi osakeyhtiölain säännösten sekä normi-harmoniaa ja yhtiödirektiivin tarkoitusta tavoittelevat tulkinnat ilmenevät eri tavoin erilaisissa sisaryhtiösulautumisen toteuttamistavoissa.

4. Suoraan tai välillisesti kokonaan omistettujen sisaryhtiöiden sulautuminen

Sisaryhtiösulautumisella tarkoitetaan sulautumista, jossa luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö omistaa suoraan tai välillisesti kaikki sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden osakkeet (OYL 16:2.2). Perinteisimpänä sisaryhtiösulautumisen toteuttamistapana voitaneen nähdä kahden suoraan ja kokonaan omistetun sisaryhtiön keskinäinen sulautuminen. Lisäksi laki mahdollistaa sulautumisen välillisesti omistettujen yhtiöiden kesken. Lain esitöiden mukaan välillinen omistus ulottuu tilanteisiin, joissa ainoa osakkeenomistaja ei olisi sulautuvan ja vastaanottavan yhtiön välitön emoyhtiö. Laissa säädetty edellytykset täyttyvät järjestelyissä, joissa omistus toteutuu esimerkiksi kokonaan omistetun tytäryhtiön kautta.⁴⁵ Koska lain säännökset mahdollistavat sekä suoran että välillisen omistuksen, mahdollista olisi myös emoyhtiön suoraan ja kokonaan omistaman tytäryhtiön sekä emoyhtiön välillisesti kokonaan omistaman tytäryhtiön keskinäinen sulautuminen sisaryhtiösulautumisena.

Kuvio 1. Yhtiön suoraan tai välillisesti kokonaan omistamien yhtiöiden sulautuminen.

45. HE 146/2022 vp, s. 182.

Luonnollisen henkilön suoraan tai välillisesti omistamien yhtiöiden sulautuminen vastaa yhtiödirektiivin säännöksiä. Direktiivin 119 artiklan 2 kohdan d alakohdan mukaan (sisaryhtiö)sulautumisella tarkoitetaan järjestelyä, jossa yhden henkilön hallussa ovat suoraan tai välillisesti kaikki sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden osakkeet. Direktiivin 132 artiklan 1 kohdan mukaan sulautumiseen sovelletaan yksinkertaistettuja muodollisuuksia, jos sulautumisen toteuttaa henkilö, jonka hallussa ovat suoraan tai välillisesti kaikki sulautuvan yhtiön ja vastaanottavan yhtiön osakkeet. Näin ollen järjestely, jossa yksi luonnollinen henkilö omistaa sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden osakkeet (kuvio 1, ensimmäistä vastaava järjestely), täyttää direktiivissä säädetyt edellytykset. Direktiivi mahdollistaa myös luonnollisen henkilön yksin omistamien kahden eri yhtiön kokonaan omistamien tytäryhtiöiden keskinäisen sulautumisen (kuvio 1, toista vastaava järjestely). Lisäksi mahdollista on luonnollisen henkilön suoraan ja kokonaan omistaman yhtiön sekä luonnollisen henkilön välillisesti kokonaan omistaman yhtiön keskinäinen sulautuminen sisaryhtiösulautumisena (kuvio 1, kolmatta vastaava järjestely). Järjestelyihin voidaan soveltaa osakeyhtiölain ja direktiivin mukaan sekä sisaryhtiösulautumista että yksinkertaistettuja muodollisuuksia koskevia säännöksiä.

Kun kyse on konserniyhtiöistä, yhtiödirektiivissä säädettyjen edellytysten täyttyminen on osin tulkinnanvaraista. Direktiivin 119 artiklan 2 kohdan d alakohdan mukaan sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden jäsenten hallussa olevien osakkeiden tulee jakautua samassa suhteessa kaikissa sulautumiseen osallistuvissa yhtiöissä. Kun emoyhtiö omistaa kaikki sulautuvan ja vastaanottavan yhtiön osakkeet (kuvio 1, ensimmäinen järjestely), emoyhtiön hallussa olevat osakkeet jakautuisivat silloin artiklan tarkoittamalla tavalla samassa suhteessa kaikissa sulautumiseen osallistuvissa yhtiöissä. Kuvion 1 toisessa järjestelyssä sulautumiseen osallistuvia yhtiöitä ovat Tytär D Oy ja Tytär E Oy. Sulautuvan Tytär D Oy:n jäsen on Tytär B Oy, joka ei omista lainkaan vastaanottavan yhtiön (Tytär E Oy) osakkeita. Kuvion 1 kolmannessa järjestelyssä on vastaava tilanne. Tällöin sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden jäsenten hallussa olevat osakkeet eivät jakaudu samassa suhteessa kaikissa sulautumiseen osallistuvissa yhtiöissä, kuten artikla sanamuotonsa perusteella edellyttää.⁴⁶ Toisaalta artiklassa viitataan hallussa oleviin osakkeisiin. Jos hallussa olevilla osakkeilla tarkoitetaan suoran osakeomistuksen lisäksi kokonaan omistettujen tytäryhtiöiden kautta tapahtuvaa välillistä hallussapitoa ja kun emoyhtiö tosiasiaassa hallitsee kokonaan omistettujen tytäryhtiöiden osakkeita, järjestely täyttäisi artiklassa säädetyt edellytykset.

Kun kyse on konserniyhtiöistä, tulkinnanvaraisuutta aiheuttaa yhtiödirektiivin 132 artiklan 1 kohta. Artiklan mukaan yksinkertaistettuja muodollisuuksia sovelletaan, jos sulautumisen toteuttaa yhtiö, joka omistaa kaikki osakkeet ja

46. Kuvion 1 toinen ja kolmas järjestely vastikkeettomina järjestelyinä eivät vastaisi muitakaan yhtiödirektiivin 119 artiklan mukaisia sulautumisen toteuttamistapoja.

muut arvopaperit, jotka oikeuttavat äänestämään sulautuvan yhtiön tai sulautuvien yhtiöiden yhtiökokouksessa. Jos toteuttavalla yhtiöllä viitataan vastaanotettavaan yhtiöön, artiklassa säädetyt edellytykset eivät täyty kuvion 1 järjestelyissä. Jos taas artiklassa on tarkoitus viitata myös sulautuvan yhtiön osakkeenomistajaan, artiklan mukaiset edellytykset täyttyvät kuvion 1 ensimmäisessä järjestelyssä. Toisaalta jos artiklassa tarkoitetaan äänestämään oikeuttavien osakkeiden omistamisella suoraa omistusta, kuvion 1 toisessa ja kolmannessa järjestelyssä artiklassa asetetut edellytykset eivät täyty. Jos sillä sen sijaan tarkoitetaan myös välillistä omistusta ja kun emoyhtiö tosiasiaassa käyttää äänioikeutta kaikkien kokonaan omistettujen tytäryhtiöiden yhtiökokouksessa, artiklassa säädetyt edellytykset täyttyisivät.

Euroopan unionin tuomioistuimen ratkaisujen mukaan tilanteessa, jossa direktiivin säännöksiä on otettu osaksi kansallisia säännöksiä ilman direktiivin velvoittavuutta, kansallisia säännöksiä tulee tulkita direktiivin tulkintavaikutuksen periaatteita soveltaen.⁴⁷ Direktiivin 132 artiklan 1 kohdan säännökset luovat oikeuksia yksityisille oikeussubjekteille mahdollistaessaan yksinkertaistettujen muodollisuuksien soveltamisen artiklan mukaisissa tilanteissa. Direktiivissä ei ole rajoitettu direktiiviä laajempien kansallisten toteuttamistapojen käyttöönottoa, eikä direktiivin soveltamisalaa laajempien kansallisten säännösten soveltaminen estäisi direktiivin tarkoituksen saavuttamista.⁴⁸ Yksinkertaistettuja muodollisuuksia voidaan OYL 16:2.2:n mukaan soveltaa, kun oikeushenkilö omistaa suoraan tai välillisesti kaikki sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden osakkeet. Osakeyhtiölain säännökset ovat yhtiödirektiivin 119 artiklan 2 kohdan d alakohdan ja direktiivin 132 artiklan 1 kohdan säännöksiä laajemmat. Lain esitöiden mukaan osakeyhtiölain säännökset perustuvat yhtiödirektiiviin, mutta sisaryhtiösulautumisen määritelmä on kansallinen.⁴⁹ Siten lain tarkoituksena on laajentaa direktiivin mukaista soveltamisalaa. Näillä perusteilla direktiivin ja direktiivin tulkintavaikutuksen ei katsottane estävän OYL 16 luvun mukaisten sisaryhtiösulautumista ja yksinkertaistettuja muodollisuuksia koskevien säännösten soveltamista sulautumiseen, jossa oikeushenkilö omistaa suoraan tai välillisesti kaikki sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden osakkeet.

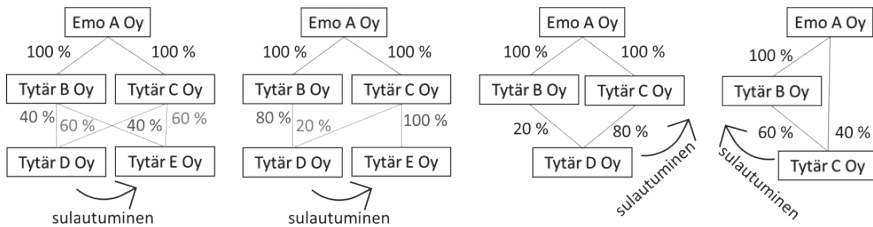
47. Mm. asia C-28/95 Leur-Bloem, kohta 34; yhdistetyt asiat C-378/07 ja C-380/07 Angelidaki ym., kohdat 196–201; asia C-603/10 Pelati d.o.o., kohdat 16–20 ja asia C-110/13 HaTeFo GmbH, kohta 20.

48. SEUT 288 artikla; yhtiödirektiivin johdanto-osan 49 ja 56 kappale; muutospäätöksen johdanto-osan 6 ja 18 kappale ja asia C-201/02 Wells, kohta 57. Ks. myös asia C-28/95 Leur-Bloem, kohta 34; yhdistetyt asiat C-378/07 ja C-380/07 Angelidaki ym., kohdat 196–201; asia C-603/10 Pelati d.o.o., kohdat 16–20 ja asia C-110/13 HaTeFo GmbH, kohta 20.

49. HE 146/2022 vp, s. 182.

5. Välillisesti kokonaan samassa tai eri suhteessa omistettujen sisaryhtiöiden sulautuminen

Osakeyhtiölain 16:2.2:n tarkoittama välillinen omistus voidaan tulkita laajasti – lainkohdassa käsitettä ei ole rajattu tai tarkennettu. Tämä mahdollistaisi sisaryhtiösulautumista koskevien säännösten soveltamisen sulautumisissa, joissa osakkeiden omistus on pirstaloitunut eri tytäryhtiöiden kesken, jos sulautumiseen osallistuvat yhtiöt ovat yksin luonnollisen henkilön tai emoyhtiön suorassa tai välillisessä omistuksessa.

Kuvio 2. Yhtiön välillisesti kokonaan samassa tai eri suhteessa omistamien yhtiöiden sulautuminen.

Lain esitöissä sisaryhtiösulautumisen yhteydessä todetaan seuraavaa: ”Välittömän omistuksen lisäksi määritelmä ulottuisi siten myös välillisen omistuksen tilanteisiin, joissa ainoa osakkeenomistaja ei olisi sulautuvan ja vastaanottavan yhtiön välitön emoyhtiö. Määritelmän mukaisella välillisellä omistuksella tarkoitettaisiin esimerkiksi kokonaan omistetun tytäryhtiön kautta tapahtuvaa omistusta. Osakkeet voivat myös jakautua samassa suhteessa kaikissa sulautumiseen osallistuvissa yhtiöissä.”⁵⁰ Määritelmän edellytykset täyttyisivät siten ainakin kokonaan omistettujen tytäryhtiöiden kautta samassa suhteessa omistettujen yhtiöiden sulautumisessa (kuvio 2, ensimmäinen järjestely). Toisaalta lain tarkoitus on muotoiltu siten, että kyse on vaihtoehtoisista välillisen omistuksen tilanteista. Siten vaihtoehtona on myös kokonaan omistettujen tytäryhtiöiden kautta toteutuva omistus. Tämän perusteella kuvion 2 toinen ja kolmas järjestely täyttäisivät sekä lain sanamuodon mukaiset edellytykset että esitöiden mukaisen vaihtoehtoisen välillisen omistuksen määritelmän. Koska säännökset mahdollistavat niin suoran kuin välillisenkin omistuksen, mahdollista olisi myös kokonaan omistetun tytäryhtiön ja kokonaan omistettujen tytäryhtiöiden kautta omistetun tytäryhtiön keskinäinen sulautuminen (kuvio 2, neljäs järjestely). Lain säännöksen sanamuodon ja esitöiden kannanoton perusteella merkitystä ei olisi sillä, onko välillisenä omistajana yksi luonnollinen henkilö vai oikeushenkilö.

50. HE 146/2022 vp, s. 182. Kursivoituidut kohdat ovat kirjoittajan lisäämät.

Luonnollisen henkilön välillisesti kokonaan samassa tai eri suhteessa omistamien yhtiöiden sulautuminen täyttää yhtiödirektiivissä säädetyt edellytykset. Sekä direktiivin 119 artiklan 2 kohdan d alakohdan että direktiivin 132 artiklan 1 kohdan mukaan henkilön hallussa tulee olla välillisesti kaikki sulautuvan ja vastaanottavan yhtiön osakkeet. Näin ollen kuvion 2 järjestelyt siten, että Emo A Oy:n sijaan luonnollinen henkilö omistaa suoraan tai välillisesti kaikki sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden osakkeet, täyttävät direktiivin 119 ja 132 artiklassa säädetyt edellytykset. Järjestelyihin voidaan direktiivin perusteella soveltaa niin sisaryhtiösulautumista kuin yksinkertaistettuja muodollisuuksia koskevia säännöksiä.

Konserniyhtiöiden välillisesti kokonaan samassa tai eri suhteessa omistamien yhtiöiden sulautumisessa yhtiödirektiivissä säädetyt edellytykset täyttynevät osittain. Direktiivin 119 artiklan 2 kohdan d alakohdan mukaan sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden jäsenten hallussa olevien osakkeiden tulee jakautua samassa suhteessa kaikissa sulautumiseen osallistuvissa yhtiöissä. Kuvion 2 ensimmäisessä järjestelyssä sulautumiseen osallistuvia yhtiöitä ovat Tytär D Oy ja Tytär E Oy. Sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden jäseniä ovat Tytär B Oy ja Tytär C Oy, joiden hallussa olevat osakkeet jakautuvat samassa suhteessa Tytär D Oy:ssä ja Tytär E Oy:ssä. Järjestely täyttää direktiivin 119 artiklan mukaiset edellytykset. Sen sijaan kuvion 2 toisessa järjestelyssä sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden jäsenten hallussa olevat osakkeet eivät jakaudu samassa suhteessa sulautumiseen osallistuvissa yhtiöissä, ellei hallussa olevilla osakkeilla tarkoiteta suoraan hallussa olevien osakkeiden lisäksi välillisesti hallussa olevia osakkeita. Vastaava tilanne on kuvion 2 kolmannessa ja neljännessä järjestelyssä. Yksinkertaistettuja muodollisuuksia koskevan direktiivin 132 artiklan 1 kohdan mukaan sulautumisen toteuttavan yhtiön tulee omistaa kaikki äänestämään oikeuttavat sulautuvan yhtiön osakkeet. Artiklassa säädetyt edellytykset täyttyvät, jos toteuttavalla yhtiöllä viitataan myös sulautuvan yhtiön osakkeenomistajiin ja äänestämään oikeuttavien osakkeiden omistamisen katsotaan tarkoittavan järjestelyä, jossa emoyhtiö käyttää äänioikeuttaan välillisesti kokonaan omistettujen tytäryhtiöiden yhtiökokouksissa.

Osakeyhtiölain esitöissä toistetaan säännöksen välillistä omistusta koskeva sanamuoto. Sen jälkeen todetaan, että määritelmä lottuu tilanteisiin, joissa ainoa osakkeenomistaja ei olisi sulautumiseen osallistuvan yhtiön välitön emoyhtiö. Välillisellä omistuksella tarkoitetaan kokonaan omistetun tytäryhtiön kautta tapahtuvaa omistusta. Vaihtoehtoisesti omistus voi jakautua samassa suhteessa kaikissa sulautumiseen osallistuvissa yhtiöissä. Näiden lisäksi esitöissä todetaan, että välillisen omistuksen käsitettä on tulkittava suppeasti, koska kyse on poikkeuksesta pääsäännön mukaisiin tilanteisiin.⁵¹ Soveltamistilannetta, jossa välillistä omistusta voitaisiin tulkita suppeasti, ei esitöistä ilmene. Yhtiö-

51. HE 146/2022 vp, s. 182.

direktiivin 119 artiklan 2 kohdan d alakohdan ja direktiivin 132 artiklan 1 kohdan mukaan luonnollisen henkilön välillisesti omistamien yhtiöiden sulautumiseen sovelletaan sisaryhtiösulautumista ja yksinkertaistettuja muodollisuuksia koskevia säännöksiä. Kun otetaan huomioon, että direktiivissä ei ole säädetty jäsenvaltioille mahdollisuutta poiketa direktiivin säännöksistä tai rajata välillisen omistuksen määritelmää ja että kansallisilla säännöksillä ei saa rajoittaa direktiivin tarkoituksen saavuttamista, tulee osakeyhtiölain välillistä omistusta tulkita normiharmoniaa tavoittelevalla tulkinnalla.⁵² Tällöin osakeyhtiölakia ei voitane tulkita rajaamalla soveltamisalan ulkopuolelle sulautumista, jossa osakkeiden omistus on pirstaloitunut eri tytäryhtiöiden kesken, jos sulautumiseen osallistuvat yhtiöt ovat yksin yhden luonnollisen henkilön välillisessä omistuksessa.

Osakeyhtiölain sanamuoto sallii sekä luonnollisen henkilön että oikeushenkilön välillisesti omistamien yhtiöiden sulautumisen sisaryhtiösulautumisena, jossa noudatetaan yksinkertaistettuja muodollisuuksia. Lain sanamuodosta ja esitöistä ei ole johdettavissa, että lain tarkoituksena olisi asettaa yhtiön tai luonnollisen henkilön omistamien yhtiöiden sulautumisille toisistaan poikkeavia edellytyksiä. Asia on juuri päinvastoin, sillä lain säännöksen sanamuoto yhdenmukaistaa näiden sulautumisten edellytykset. Tämän voidaan katsoa tukevan sitä, että riippumatta yhtiödirektiivin 132 artiklan 1 kohdan mukaisten omistusta koskevien edellytysten täyttymisestä konserniyhtiöiden tapauksessa, lain tarkoituksena on yhdenmukaistaa säännökset ja siten mahdollistaa sekä luonnollisen henkilön että oikeushenkilön välillisesti kokonaan eri suhteessa omistamien yhtiöiden sulautuminen sisaryhtiösulautumista koskevin säännöksin. Direktiiviä laajemmat oikeudet tai toteuttamistavat eivät estä direktiivin tarkoituksen saavuttamista.⁵³ Siten direktiivin ja direktiivin tulkintavaikutuksen ei katsottane estävän OYL 16 luvun mukaisten sisaryhtiösulautumista ja yksinkertaistettuja muodollisuuksia koskevien säännösten soveltamista yhtiön suoraan tai välillisesti kokonaan eri suhteessa omistamien yhtiöiden sulautumiseen.

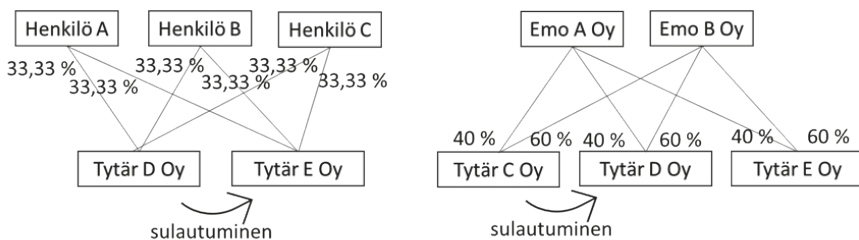
6. Samassa suhteessa omistettujen sisaryhtiöiden sulautuminen

Osakeyhtiölain 16:2.2:n mukaan sisaryhtiösulautumisella tarkoitetaan sulautumista, jossa osakkeenomistaja omistaa sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden

52. SEUT 288 artikla; yhtiödirektiivin johdanto-osan 49 ja 56 kappale; muutosdirektiivin johdanto-osan 6 ja 18 kappale ja asia C-201/02 Wells, kohta 57. Ks. myös asia C-28/95 Leur-Bloem, kohta 34; yhdistetyt asiat C-378/07 ja C-380/07 Angelidaki ym., kohdat 196–201; asia C-603/10 Pelati d.o.o., kohdat 16–20 ja asia C-110/13 HaTeFo GmbH, kohta 20.

53. Ks. edellinen viite.

osakkeet. Lain esitöissä tätä omistajien määritelmää on laajennettu. Hallituksen esityksessä ensin todetaan, että määritelmä ulottuu välillisen omistuksen tilanteisiin, joissa ainoa osakkeenomistaja ei olisi välitön emoyhtiö. Välillisellä omistuksella tarkoitettaisiin *esimerkiksi* kokonaan omistetun tytäryhtiön kautta tapahtuvaa omistusta. Näiden seikkojen jälkeen todetaan, että osakkeet voivat *myös* jakautua samassa suhteessa kaikissa sulautumiseen osallistuvissa yhtiöissä.⁵⁴ Esitöissä asia on muotoiltu siten, että olisi ainakin kaksi vaihtoehtoa: kokonaan omistetun tytäryhtiön kautta tapahtuva omistus tai osakkeiden jakautuminen samassa suhteessa kaikissa sulautumiseen osallistuvissa yhtiöissä. Näin ollen lain esitöiden perusteella sisaryhtiösulautumista koskevia säännöksiä olisi tarkoitettu sovellettavaksi kahden tai useamman osakkeenomistajan samassa suhteessa omistamien yhtiöiden sulautumiseen.

Kuvio 3. Samassa suhteessa omistettujen yhtiöiden sulautuminen.

Lain tarkoitusta sallia kahden tai useamman osakkeenomistajan samassa suhteessa kokonaan omistamien yhtiöiden keskinäinen sulautuminen voidaan perustella sillä, että OYL 1:2:n mukaisesta yhtiön ja osakkeenomistajan erillisyydestä ja rajoitetusta vastuusta johtuen yhtiöiden vastuupiiri velkojiin nähden ei poikkea sisaryhtiösulautumisesta, jossa emoyhtiön kokonaan omistamat tytäryhtiöt sulautuvat keskenään. Omistuksen ollessa samassa suhteessa järjestely ei myöskään laajenna tai supista osakkeenomistajien oikeuksia tai velvoitteita taikka muuta niiden keskinäisiä suhteita, elleivät yhtiöiden OYL 3:1:n mukaiset osakelajikohtaiset oikeudet ja velvoitteet poikkea toisistaan osakkeenomistajien ja sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden kesken.

Lain tarkoitusta sallia usean osakkeenomistajan samassa suhteessa omistamien yhtiöiden sulautumiset sisaryhtiösulautumisena voidaan perustella yhtiödirektiivillä. Direktiivin 119 artiklan 2 kohdan d alakohdan mukaan (sisaryhtiö) sulautumisessa edellytyksenä on, että yhden henkilön hallussa ovat suoraan tai välillisesti kaikki sulautuvan yhtiön osakkeet *tai* sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden jäsenten hallussa olevat osakkeet jakautuvat samassa suhteessa kaikissa

54. HE 146/2022 vp, s. 182. Kursivoidut kohdat ovat kirjoittajan lisäämät.

sulautumiseen osallistuvissa yhtiöissä.⁵⁵ Toisin sanoen kyse on vaihtoehtoisista edellytyksistä. Artiklan mukaiset jälkimmäiset edellytykset täyttyvät sulautumisessa, jossa kaksi tai useampi luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö omistaa samassa suhteessa sekä sulautuvan että vastaanottavan yhtiön osakkeet.

Yhtiödirektiivin 132 artiklan 1 kohdan mukaan yksinkertaistettuja muodollisuuksia sovelletaan sulautumisessa, kun sulautumisen toteuttaa henkilö, jonka hallussa ovat suoraan tai välillisesti kaikki sulautuvan ja vastaanottavan yhtiön osakkeet. Lisäksi artiklan mukaan yksinkertaistettuja muodollisuuksia sovelletaan, kun sisaryhtiösulautumisen toteuttaa yhtiö, joka omistaa kaikki äänestämään oikeuttavat sulautuvan yhtiön osakkeet. Direktiivin 132 artiklan määritelmät eivät sanamuodoltaan kata järjestelyä, jossa sulautuvalla tai vastaanottavalla yhtiöllä on useita osakkeenomistajia.

Muutosdirektiivin täytäntöönpanon yhteydessä selvennettiin OYL 16:1:n säännöksiä. Pykälän mukaan sulautuvan yhtiön osakkeenomistajat voivat suostumuksellaan luopua oikeudestaan saada sulautumisvastiketta. Lain esitöiden mukaan tällä pannaan täytäntöön muutosdirektiivillä yhtiödirektiiviin lisätty 119 artiklan 2 kohdan d alakohta, jossa säädetään (sisaryhtiö)sulautumista koskevasta määritelmästä. Sen lisäksi todetaan, että direktiivin tavoin edellytetään, viitaten OYL 16:2.2:iin, että yhden henkilön hallussa ovat suoraan tai välillisesti kaikki sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden osakkeet tai että sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden osakkeenomistajien hallussa olevat osakkeet jakautuvat samassa suhteessa kaikissa sulautumiseen osallistuvissa yhtiöissä.⁵⁶ Huomionarvoista on se, että esitöissä kytkentää ei tehdä tiukempaan direktiivin 132 artiklan 1 kohtaan vaan direktiivin 119 artiklan 2 kohdan d alakohtaan. Se sallii usean osakkeenomistajan samassa suhteessa omistamien yhtiöiden sulautumisen. Lisäksi viitataan toteuttamistapoihin, joissa sovelletaan yksinkertaistettuja muodollisuuksia, eli OYL 16:2.2:iin eikä tavallista sulautumista koskevaan OYL 16:2.1:iin. Nämä tukevat tulkintaa siitä, että lain tarkoituksena on mahdollistaa sisaryhtiösulautumista koskevien säännösten soveltaminen järjestelyihin, joissa kaksi tai useampi luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö omistaa samassa suhteessa kaikkien sulautuvien yhtiöiden osakkeet.

Lain esitöissä sisaryhtiösulautumista koskevien säännösten yhteydessä tuodaan esille, että välillisen omistuksen käsitettä on tulkittava suppeasti.⁵⁷ Usean osakkeenomistajan samassa suhteessa kokonaan omistamien yhtiöiden sulautumisessa ei kuitenkaan ole kyse välillisestä omistuksesta vaan välittömästä, vaikkakin suhteellisesta, omistuksesta. Toisaalla esitöissä sisaryhtiösulautumista koskevien säännösten yhteydessä todetaan, että sisaryhtiösulautumisen mää-

55. Kursivoitu kohta on kirjoittajan lisäämä.

56. HE 146/2022 vp, s. 182.

57. HE 146/2022 vp, s. 182.

ritelmä perustuu yhtiödirektiivin 132 artiklan 1 kohdan johdantolauseeseen.⁵⁸ Direktiivin 132 artiklan 1 kohta ei kata samassa suhteessa omistettujen yhtiöiden sulautumista. Esitöiden viittaus direktiivin 132 artiklaan ei voine kuitenkaan kumota edellä mainittua samassa suhteessa omistettujen yhtiöiden sulautumista, joka on esitöissä sananmukaisesti sallittu. Toisaalta direktiiviä laajemmat oikeudet tai toteuttamistavat eivät estä direktiivin tarkoituksen saavuttamista.⁵⁹ Siten osakeyhtiölain säännösten salliessa direktiivi ja direktiivin tulkintavaikutus eivät estäne OYL 16 luvun mukaisten yksinkertaistettuja muodollisuuksia koskevien säännösten soveltamista kahden tai useamman osakkeenomistajan samassa suhteessa omistamien yhtiöiden sulautumisiin.

7. Näkökulmia sisaryhtiösulautumisen muihin edellytyksiin

Sisaryhtiösulautumista koskevat yhtiödirektiivin ja osakeyhtiölain säännökset eroavat toisistaan optio- ja erityisten oikeuksien omistusedellytyksiltään. Direktiivin 132 artiklan 1 kohdan mukaan yksinkertaistettuja muodollisuuksia sovelletaan järjestelyissä, joissa sulautumisen toteuttaa yhtiö, joka omistaa kaikki osakkeet ja muut arvopaperit, jotka oikeuttavat äänestämään sulautuvan yhtiön tai sulautuvien yhtiöiden yhtiökokouksessa. Luonnollisia henkilöitä koskeva edellytys on, että henkilöllä on suoraan tai välillisesti kaikki sekä sulautuvan että vastaanottavan yhtiön osakkeet. Sen sijaan OYL 16:2.2:n mukaisen sisaryhtiösulautumisen edellytyksenä on, että oikeushenkilö tai luonnollinen henkilö omistaa kaikki sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden osakkeet sekä mahdolliset optio-oikeudet ja muut osakkeisiin oikeuttavat erityiset oikeudet.

Osakeyhtiölain 10:1:n mukaan yhtiö voi antaa erityisiä oikeuksia, jotka oikeuttavat maksua vastaan saamaan yhtiön osakkeita. Oikeudenhaltijalla voi olla optio-oikeus eli oikeus valita, merkitseekö hän osakkeita. Toisaalta oikeuteen voi liittyä sitoumus osakkeen merkintään. Osakkeisiin oikeuttavan optio- ja erityisen oikeuden haltijalla ei ole OYL 3:2:n mukaan äänioikeutta yhtiökokouksessa eikä OYL 16:9:n mukaan oikeutta äänestää sulautumisesta sulautuvan yhtiön yhtiökokouksessa.⁶⁰ Näistä syistä optio- ja erityisten oikeuksien haltijoilla ei olisi

58. HE 146/2022 vp, s. 183.

59. SEUT 288 artikla; yhtiödirektiivin johdanto-osan 49 ja 56 kappale; muutosdirektiivin johdanto-osan 6 ja 18 kappale ja asia C-201/02 Wells, kohta 57. Ks. myös asia C-28/95 Leur-Bloem, kohta 34; yhdistetyt asiat C-378/07 ja C-380/07 Angelidaki ym., kohdat 196–201; asia C-603/10 Pelati d.o.o., kohdat 16–20 ja asia C-110/13 HaTeFo GmbH, kohta 20.

60. Äänioikeuden optio- ja erityisten oikeuksien haltija saa osakkeiden merkinnän yhteydessä. OYL 9:9; OYL 9:14–16; OYL 10:3.1,5 ja OYL 10:7.1.

yhtiödirektiivin 132 artiklan 1 kohdan tarkoittamaa oikeutta äänestää sulautuvan yhtiön yhtiökokouksessa.

Optio- ja erityisten oikeuksien asemasta määrätään sulautumissuunnitelmassa. Suunnitelmassa tulee esittää OYL 16:3.2:n 7 kohdan ja yhtiödirektiivin 122 artiklan g alakohdan mukaan selvitys optio- ja erityisten oikeuksien haltijoiden oikeuksista vastaanottavassa yhtiössä.⁶¹ Direktiivin 132 artiklan 1 kohdan mukaan noudatettaessa sulautumista koskevia yksinkertaistettuja muodollisuuksia sulautumissuunnitelmassa esitettävistä selvityksistä voidaan poiketa. Poikkeussäännökset eivät kuitenkaan koske direktiivin 122 artiklan g alakohdan mukaisia optio- ja erityisistä oikeuksista annettavia selvityksiä.⁶²

Yhtiödirektiivin 132 artiklan 1 kohdan mukaan yksinkertaistettuja muodollisuuksia sovelletaan, kun yhtiö omistaa kaikki osakkeet ja äänestämään oikeuttavat arvopaperit tai kun henkilö omistaa kaikki sulautuvan yhtiön osakkeet. Optio- ja erityisten oikeuksien haltijoilla OYL 3:2:n ja OYL 16:9:n mukaan ei kuitenkaan ole äänioikeutta sulautuvan yhtiön yhtiökokouksessa. Kun lisäksi otetaan huomioon, että näiden oikeuksien haltijoiden oikeuksista määrätään sulautumissuunnitelmassa⁶³, direktiivin sanamuodosta tai tarkoituksesta ei saatane tukea sellaiselle tulkinnalle, että sisaryhtiösulautumisessa osakkeenomistajan tulisi omistaa sulautuvan tai vastaanottavan yhtiön osakkeiden lisäksi (kaikki) optio- ja erityiset oikeudet. Kansallisia säännöksiä tulee tulkita normiharmoniaa tavoittelevalla tulkinnalla. Kansallisilla säännöksillä ei saa rajoittaa direktiivin tarkoituksen saavuttamista, eikä direktiivin 132 artiklassa ole säädetty jäsenvaltioille mahdollisuutta poiketa direktiivin säännöksistä.⁶⁴ Näiden perusteella osakeyhtiölain mukaista optio- ja erityisten oikeuksien omistusvaatimusta ei voitane sellaisenaan edellyttää kansallisessa sisaryhtiösulautumisessa.⁶⁵

Osakeyhtiölaki ja yhtiödirektiivi rajoittavat sisaryhtiösulautumista koskevien säännösten soveltamista sulautumiseen, jossa osakkeita on järjestelyn ulko-

61. Yhtiödirektiivin 101 artiklan mukaan erityisten oikeuksien haltijoille tulee antaa heidän oikeuksiaan vastaavat oikeudet vastaanottavassa yhtiössä, ja OYL 16:16.3:n mukaan oikeuksien haltijoille syntyy oikeus sulautumisvastikkeeseen sulautumisen täytäntöönpanossa. OYL 16:10.2:n mukaan sulautuvan yhtiön on ilmoitettava optio- ja erityisten oikeuksien haltijoille näiden OYL 16:13:n mukaisesta lunastusoikeudesta. OYL 16:13:n mukaan näiden oikeuksien haltijat voivat vaatia oikeuksiensa lunastamista ja mahdollinen lunastusriita voidaan saattaa välimiesmenettelyn päätettäväksi.

62. Yhtiödirektiivin 132 artiklan 1 kohdan mukaan sulautumisessa yksinkertaistettuja muodollisuuksia sovellettaessa ei noudateta 122 artiklan b, c, e ja m alakohtaa.

63. Yhtiödirektiivin 122 artiklan g alakohta ja OYL 16:3.2.7.

64. SEUT 288 artikla; yhtiödirektiivin johdanto-osan 49 ja 56 kappale; muutospäätöksen johdanto-osan 6 ja 18 kappale ja asia C-201/02 Wells, kohta 57. Ks. myös asia C-28/95 Leur-Bloem, kohta 34; yhdistetyt asiat C-378/07 ja C-380/07 Angelidaki ym., kohdat 196–201; asia C-603/10 Pelati d.o.o., kohdat 16–20 ja asia C-110/13 HaTeFo GmbH, kohta 20.

65. Yhtiödirektiivin tulkintavaikutus ulottuisi vastaavasti OYL 16:2.2:n mukaisiin tytäryhtiösulautumista koskeviin säännöksiin.

puolisten jäsenten hallussa. Osakeyhtiölain 16:2.2:n mukaan osakkeenomistajan tulee omistaa kaikki sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden osakkeet. Esitöiden mukaan sulautumista ei kuitenkaan estä se, että sulautuvalla tai vastaanottavalla yhtiöllä on hallussaan omia osakkeitaan.⁶⁶ Esitöissä ei ole otettu kantaa siihen, voidaanko sisaryhtiösulautumista koskevia säännöksiä soveltaa silloin, jos vain yksi sulautuvan tai vastaanottavan yhtiön osakkeista on ulkopuolisen (vähemmistö)osakkeenomistajan hallussa ja tämä OYL 16:1:n mukaisesti luopuu oikeudestaan sulautumisvastikkeeseen. Suppeaa tulkintaa voidaan perustella tytäryhtiösulautumista koskevien säännösten tulkinnan vastaavuudella. Tytäryhtiösulautumisen yhteydessä lain esitöissä on nimenomaisesti todettu, että kukaan järjestelyn ulkopuolinen ei voi omistaa sulautuvien yhtiöiden osakkeita.⁶⁷ Lisäksi direktiivin 119 artiklan 2 kohdan d alakohdan ja direktiivin 132 artiklan 1 kohdan mukaan osakkeenomistajan tulee omistaa kaikki osakkeet. Yhtiödirektiivissä ei ole poikkeuksia, joilla voitaisiin perustella laajempaa tulkintaa tai vedota direktiivin tulkintavaikutukseen.

Osakeyhtiölain ja yhtiödirektiivin mukaan mahdollista on usean yhtiön samanaikainen sulautuminen sisaryhtiösulautumisena. Osakeyhtiölain mukaan sisaryhtiösulautumisessa luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö omistaa suoraan tai välillisesti kaikki sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden osakkeet. Lain sanamuodossa ja esitöissä ei ole rajoitettu sulautuvien yhtiöiden lukumäärää.⁶⁸ Direktiivin 119 artiklan 2 kohdan d alakohdan mukaan sulautumisessa yksi tai useampi yhtiö siirtää varat ja vastuut vastaanottavalle yhtiölle. Direktiivin 132 artiklan 1 kohdan mukaan puolestaan yhtiö omistaa sulautuvan yhtiön tai sulautuvien yhtiöiden osakkeet tai luonnollisen henkilön hallussa ovat sulautuvan yhtiön tai sulautuvien yhtiöiden osakkeet. Näin ollen OYL:n ja direktiivin mukaan muiden edellytysten täytyessä sisaryhtiösulautumista ja yksinkertaistettuja muodollisuuksia koskevia säännöksiä voidaan soveltaa usean yhtiön samanaikaisessa sulautumisessa.

Sisaryhtiösulautumisella tarkoitetaan vastikkeetonta sulautumista (OYL 16:2.2). Lain esitöiden mukaan sisaryhtiösulautumisen määritelmällä ei ole tarkoitus estää tai rajoittaa sulautumisvastikkeen käyttöä. Sisaryhtiösulautumisessa voidaan esimerkiksi verotuksellisista syistä antaa sulautumisvastiketta. Tällaiseen sulautumiseen ei kuitenkaan sovelleta OYL 16 luvun mukaisia sisaryhtiösulautumista koskevia säännöksiä. Lain säännökset perustuvat direktiiviin ja saavat tukensa siitä.⁶⁹ Yhtiödirektiivin 132 artiklan 1 kohdan mukaan sisaryhtiösulautumista koskevia yksinkertaistettuja muodollisuuksia sovelletaan sisaryhtiösulautumiseen, jos vastaanottava yhtiö ei anna sulautumisvastiketta.

66. HE 146/2022 vp, s. 182.

67. HE 109/2005 vp, s. 147.

68. HE 146/2022 vp, s. 182–183.

69. HE 146/2022 vp, s. 182–183.

Vastaavasti yhtiödirektiivin 119 artiklan 2 kohdan d alakohdan mukaan (sisaryhtiö)sulautumisessa ei anneta osakevastiketta. Direktiivi ei esitä vaihtoehtoisia toteuttamistapaa vastikkeelliselle sisaryhtiösulautumiselle, mutta vastikkeellisena järjestely täyttää direktiivin 119 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaisen tavallisen sulautumisen määritelmän. Näin ollen sekä laki että direktiivi mahdollistavat vastikkeellisen sisaryhtiösulautumisen, jos järjestely toteutetaan tavallista sulautumista koskevin muodollisuuksin. Muutoinkin yhtiöiden sulautumiset, jotka eivät täytä osakeyhtiölain mukaisia sisaryhtiösulautumisen edellytyksiä, voidaan toteuttaa OYL 16:2.1:n 1 kohdan mukaisena tavallisena sulautumisena.⁷⁰ Tällöin järjestelyssä tulee soveltaa niin mahdollista osakevastiketta kuin muita tavallisen sulautumisen muodollisuuksia koskevia säännöksiä.

8. Johtopäätökset

Suomessa yhtiödirektiivin mukaisia sisaryhtiösulautumista koskevia säännöksiä sovelletaan sekä kansallisiin että rajat ylittäviin sulautumisiin.⁷¹ Euroopan unionin oikeudessa direktiivit vaikuttavat kansalliseen oikeuteen tulkintavaikutuksen kautta. Tulkintavaikutus koskee tilanteita, joissa direktiivin säännökset on otettu osaksi kansallisia säännöksiä ilman direktiivin velvoittavuutta – direktiivin säännöksiin viitataan tai niitä otetaan osaksi kansallisia säädöksiä siten, että niitä sovelletaan sekä kansallisiin että direktiivillä säädettyihin tilanteisiin. Tulkintavaikutus kohdistuu myös tilanteisiin, joissa on kyse täysin jäsenvaltion sisäiseen tilanteeseen sovellettavasta kansallisesta säännöksestä.⁷²

Osakeyhtiölain 16 luvun mukaiset sisaryhtiösulautumista ja yksinkertaistettuja muodollisuuksia koskevat säännökset poikkeavat yhtiödirektiivin 119 artiklan 2 kohdan d alakohdan ja direktiivin 132 artiklan 1 kohdan säännöksistä. Nämä erilaiset säännökset ja keskinäiset viittaukset tulkinnanvaraisuuksineen muodostavat käytännön soveltamistilanteisiin vaikeasti yhteensovitettavan yhtälön. Direktiivin tarkoitus on edistää sijoittautumisvapauden rajoitusten poistamista. Tästä huolimatta Euroopan unionin tuomioistuimen yhtiödirektiiviä ja tulkinnan kohteena olevia artikloja koskevien ratkaisujen puuttuessa ei voida yksiselitteisesti tulkita, miten direktiivi ja direktiivin tulkintavaikutus vaikuttavat

70. HE 146/2022 vp, s. 182.

71. HE 146/2022 vp, s. 91, 100, 177.

72. SEUT 288 artikla; yhtiödirektiivin johdanto-osan 49 ja 56 kappale; muutosdirektiivin johdanto-osan 6 ja 18 kappale ja asia C-201/02 Wells, kohta 57. Ks. myös asia C-28/95 Leur-Bloem, kohta 34; yhdistetyt asiat C-378/07 ja C-380/07 Angelidaki ym., kohdat 196–201; asia C-603/10 Pelati d.o.o., kohdat 16–20 ja asia C-110/13 HaTeFo GmbH, kohta 20.

direktiivistä poikkeavien kansallisten säännösten soveltamiseen. Yhdessä nämä heikentävät oikeudellisten ratkaisujen ennakoitavuutta.

Olennaisin ero osakeyhtiölain sekä yhtiödirektiivin mukaisen sisaryhtiösulautumisen välillä on se, että laista ja lain esitöistä on johdettavissa direktiiviä laajempia vaihtoehtoisia sisaryhtiösulautumisen toteuttamistapoja. Direktiivin tulkinnanvaraisuudesta ja tulkintavaikutuksesta huolimatta osakeyhtiölain säännökset selkeyttävät sisaryhtiösulautumista koskevia toteuttamistapoja, sillä ne yhdenmukaistavat luonnollisen henkilön ja oikeushenkilön omistamien yhtiöiden sulautumista koskevat säännökset. Lisäksi lain säännökset välillisestä omistuksesta luovat laajempaa joustavuutta sisaryhtiösulautumisen toteuttamistapoihin kuin direktiivi.

Osakeyhtiölain sisaryhtiösulautumista koskevat määritelmät eivät vastaa aikaisempia oikeuskirjallisuudessa käytettyjä määritelmiä.⁷³ Yhtiöoikeudelliset sisaryhtiösulautumisen määritelmät eivät myöskään vastaa kirjanpito- tai vero-oikeudellisia määritelmiä. Toisaalta muutosdirektiivillä tai osakeyhtiölain muutoksilla ei pyritä rajoittamaan tai sääntelemään kirjanpito- tai vero-oikeudellista sisaryhtiösulautumista.⁷⁴ Näin ollen muutosdirektiivin täytäntöönpanon myötä yhtiö-, kirjanpito- ja vero-oikeudellinen sääntely-ympäristö on käytännön soveltamistilanteissa laajentunut ja monimutkaistunut.

73. HE 146/2022 vp, s. 182.

74. Muutosdirektiivin johdanto-osan 53 kappale ja HE 146/2022 vp, s. 14, 99, 182.

Limited Liability Company Act includes new provisions on the merger of sister companies

MINNA MURTO-UNKILA, D.Sc. (Econ.), M.Sc. (Admin.), University Lecturer, University of Eastern Finland

The Company Law Directive (EU) 2017/1132 of the European Parliament and of the Council has been amended by EU Directive 2019/2121, which contains provisions concerning the mergers of sister companies. The provisions regarding the merger of sister companies have been added to the Finnish Limited Liability Companies Act and entered into force on 31 January 2023. The simplified formalities can be applied to merger of sister companies.

The provisions of the Finnish Limited Liability Companies Act differ from the definitions of and the implementing provisions for the merger of sister companies and simplified formalities under the Company Law Directive. There are several alternative methods for implementing sister company mergers, and the provisions do not constitute a logically coherent set of rules for implementation. Some provisions in the Finnish Limited Liability Companies Act are national and limited or broader compared to the Company Law Directive. Due to the absence of rulings on the Company Law Directive and the articles of the Court of Justice of the European Union, the predictability of judicial solutions is low.

The national definitions of and the implementing provisions for the merger of sister companies differ from the definitions and the implementing provisions of national accounting and taxation legislation. However, neither the Company Law Directive nor the Limited Liability Companies Act affect accounting and taxation legislation. Therefore, the practical implementation of corporate, accounting and taxation legislation has increased in complexity.